Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6, I. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Reklamacije za list so poštnine proste

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 36·—, za pol leta K 18·—, za četrt leta K 9·—, za mesec K 3·—. Za Nemčijo celo leto K 40·—, za ostalo tujino in Ameriko K 48.

Posamezna številka 14 vin.

Št. 62. V Ljubljani, petek dne 15. marca 1918. Leto II.

Javen ženski shod

se bo vršil

v nedeljo dne 17. t. m. ob 3. popoldne

v restavraciji

„Narodnega doma“ v Ljubljani

z naslednjim dnevnim redom:

= Mir. — Volilna pravica in žene. =

Poroča sodrug Kopač.

Našim naročnikom.

Zaradi neprestano naraščajočih stroškov pri našem listu, smo prisiljeni zvišati naročnino za 50 vinarjev na mesec.

Neradi storimo to, ker vemo, da bo za naše naročnike, ki so skoro vsi neimoviti delavci, težko breme. Toda draginja, ki narašča na vseh koncih in krajih, tudi našemu listu ne prizanaša.

Meščanski dnevniki, ki so že vtrjeni, imajo svoje tiskarne, rezervne zaklade, kakor tudi velike dohodke od inseratov, so morali v kratkem času že dvakrat zvišati naročnino.

Mi smo brez kapitalov, navezani samo le na dohodke naročnin in prodaje, a kljub temu smo do sedaj odlagali povišanje. Sklenili smo naročnino zvišati, ker smo prepričani, da bodo to potrebo v sedanjih razmerah vsi naši naročniki uvaževali in prevzeli to breme.

Poskrbeli bomo, da bo v listu vedno več čtiva, zlasti ob sobotah bo list izhajal običajno na šestih straneh z raznovrstno zabavno in poučno vsebino.

»Naprej« se je v kratkem času svojega obstanka kljub razmeram jako lepo razširil in vdomačil. Dolžnost naša pa je, da list še bolj razširimo.

Od 1. aprila t. l. bo znašala naročnina po pošti in z dostavljanjem na dom:

mesečna	K 3·—
četrtletna	„ 9·—
polletna	„ 18·—
celoletna	„ 36·—

Posamezne številke veljajo od ponedeljka, dne 18. t. m. dalje po 14 vin.

Naročniki, ki imajo naprej plačano naročnino, naj nam naknadno pošljejo razliko 50 vin. na mesec. Ceno posameznim številkam zvišamo za 4 vin. zaraditega, ker je ta dohodek jako negotov: en dan se proda več posameznih številk, drugi dan manj. Vsak čitatelj naj postane stalen naročnik: s tem koristi listu in samemu sebi, ker dobiva list redno na dom.

Obenem naznanjamo, da se na naročnike, ki ne poravnajo naročnine o pravem času, ne moremo več ozirati, ker nam to dostikrat povzroča večje stroške, ki se jih z ozirom na sedanje draginjske razmere moramo kar najbolj ogibati.

Uprava »Napreja«.

DR. H. TUMA:

O Poljakih.

(Konec.)

III.

Holmščina (Chelmszczina.

Vzhodni del kongresne bivše ruske Poljske med reko Bug in Vjeprom (Wieporz), takozvana Holmščina z okraji: Hrubišev, Tomašev, Bilgoraj, Zamostje, Krasnotav in Chelm ter severno nad njo Podlehje z okraji Radzyn, Biala, Konstantinovo obljuden je od davna po Rusih. Bila je tudi pred delitvijo poljske države l. 1772 posebna dežela. Ime Ukrajinec je nova iznajdba za politično edinstvo, Malorus je etnografično ime poleg Belo- in Velikorus, ljudstvo samo se imenuje »ja ruskij«, svojo deželo: Rus (červonaja.)

Na Holmščino meji proti vzhodu Volinij, proti severu Podlehje deloma v Poljski z večjim delom v nekdaj litvinski Beloruski. Pred delitvijo je bilo malorusko Podlehje tudi že posebna dežela.

Ruska vlada je leta 1897. v gubernijah Siedelce in Lublin t. j. v Holmščini in Podlehju kongresne Poljske štela 368.872 pravoslavnih. Ker so vsi Poljaki katoličanje, je pravoslavje smatrati kot gotov znak pripadnosti k maloruski narodnosti. Le 0.63% je pravoslavnih Poljakov po celem Ruskem.

Po revoluciji l. 1905, ko se je v Petrogradu na zborovanju zastopnikov ruskih narodnosti postavilo načelo samoodločevanja narodov, e je tudi med holmskimi Malorusi vzbudila narodna zavest. L. 1912 je ruska vlada državno upravo nad njimi ločila od Poljske s tem, da je ruske dele namestništva Siedelce in Lublin t. j. takozvano Holmščino zopet odcepila. Že takrat so poljski potrijoti, če tudi zaman, ogorčeno protestirali. Ko je l. 1916 zasedla avstrijska vojska Lublin in Siedelce, združila je vojaška uprava Holmščino s Poljsko nazaj.

Z breškim mirom bi imela Holmščina po principu samoodločevanje narodov in po etnografični meji pasti k ukrajinski državi nazaj, točna etnografična meja naj bi se pozneje določila. Sedem okrajev: Tomašev, Zamostje, Chelm ,Hrubišev, Biala, Konstantinov in Vladava s 921.000 prebivalstva na 11.850 km² bi se celoma pridružilo Ukrajini; trije: Bilgoraj, Krasnostav in Radzyn s 369.000 prebivalstva na 4.824 km² po narodnostni meji. V Podlešju na desnem bregu Buga so se pridružili Ukrajini okraji: Breški, Kobrinski, Pružanski in del okraja Bielskega s 563.000 prebivalstva na 14.302 km² ter odcepili od litvinsko-beloruske gubernije Grodno. Poljaki štejejo vse to prebivalstvo kot nacijonalno svoje ter računijo izgubo teritorija na 31.000 km² z 2 milj. ljudi. V okrajih Tomašev, Zamostje, Bilgoraj, Hrubišev, Krasnostav in Chelm t. j. v Holmščini štejejo 79% do 98%, v Podlešju na desnem bregu Buga (Bielski) 34.85% Poljakov. Trdijo, da se je za Maloruse štelo s kratka vse pravoslavne, unijate in Žide (katerih je v okraju Bielski 26% v Brestu 33%). Trdijo, da imajo Malorusi sami absolutno večino le v štirih okrajih Hrubišev, Biala, Vlodava in Konstantinov, relativno proti Poljakom pa v Tomaševu in Chelmu.

Najbolj ruska okraja sta Hrubišev in Vlodava. V Zamojskem naj bi jih bilo le 10%, v Konstantinovem 8%, Krasnostavu 6% in Radzym 4%. Da je ruska oficijelna statistika izgrešena in pravoslovje ne more biti kriterij za narodnost, Poljaki dokazujejo, da je bilo l. 1897 od 368.872 pravoslavcev 71.117 oseb priseljenih iz Ruskega, večinoma le uradniki in prosti poklici (ženskih le 9.765), da se je bilo pravoslavje vsililo in se je od l. 1897 do 1917 znižalo na minimum tako, da je kazal l. 1897 največ odstotkov pravoslavcev okraj Hrubišev s 52.2%, l. 1917 le še 11%, Vlodava od 54.2% na 5%, Tomašev od 39.9% na 4%, Bielski od 33.2% na 0, Chelm od 29.9% na 5%, Konstantinov od 26.8% na 0, Bilgoraj od 20.7% na 12%, Radzyn pa je imel že l. 1897 le 5.9%, Krasnostav 5.1%, ki sta oba l. 1917 padla na 0 in Zamojski od 6.8% na 1.5%.

Ukrajinci temu nasproti ugovarjajo, da se drže strogo etnografičnih mej, da na kompaktne dele poljskega naselstva ne štejejo, če tudi bi po historičnem pravu imeli pravico na ves prostor med Bugom in Vislo t. j. na celo Holmščino in Podlešje, ker sta do l. 1340 tvorila del kneževine Halič. Poljska propaganda je bila vedno izdatnejša od ruske. Poljaki štejejo tudi vse Žide zase. Ako je bilo še l. 1897 visoko odstotno število prebivalstva pravoslavnega in je isto do l. 1917 koraj izginilo, je to dokaz poljske brezobzirne agitacije proti ruskemu elementu.

Češki profesor L. Niederle je l. 1909 v svoji knjigi »Slovanski svet«, s pridejanim zemljevidom, štel okraje Tomašev, Zamošč, Hrubišev in dele Chelma, Vladave, Biale, Konstantinova, Sokolova v Podlešju do reke Narewa (okraj Bielski) t. j. celo Podlesje k Malorusom, tako tudi celo vzhodno Galicijo. Poljaki so s svojo šlahto povsodi na tem prostoru za časa poljskega vladarstva zavzeli veleposestva in **gospodovali nad maloruskimi robotniki — kar ravno tvori njih »historično pravo«.** Poljaki se smejo historično sklicavati z vso pravico na kraje preko Visle, ker je zgodovinski dognano, da se je poljsko pleme že za časa prvega kraljestva širilo proti Rusom na vzhod, ko so njih trume silile proti Bugu. Ime Podlašje t. j. krajina pod Lehi (Poljaki) na obeh bregovih dolenjega Buga še danes jasno govori, da je tod stanoval za Lehi (Poljaki) drug t. j. ruski rod. Čubinjski deli Maloruse na tri različne tipe: Ukrajince, Podolce-Haličane in Podleščane, k temu spadajo tudi prebivalci Holmščine. Odločna večina jezikо- in narodoslovcev Maloruse prišteva k splošni ruski skupini ter je prvotno ime »Rus«, veljal le za deželo Malorusov, Ukrajina ustanovila se je pozneje kot mejna dežela proti Tatarom na vzhod.

Slovenci kot nezgodovinski, enako brezpravni narod kakor Malorusi, se toraj nikakor ne morejo ogrevati za šovinistično stališče Poljakov. **Etnografične in po principu samoodločevanja narodov spada Holmščina med Vjeprom in Bugom in Podlešje maloruski narodnostni skupini, toraj sedaj ukrajinski republiki.** Ako so Ukrajinci pri sklepanju breškega miru Holmščino reklamirali zase, in ako je Czernin njih zahtevi ugodil, držal se je dejanski principa samoodločbe. Pač pa se bo moralo pri definitivnem sklepanju miru etnografično mejo točnejše določiti med Poljaki in Ukrajinci ter slišati se bo moral tudi glas obojnega ljudstva na spornem prostoru.

Politični pregled.

— **»Mi živimo v najbolj demokratični državi«,** tako je dejal še pred kratkim visok avstrijski državnik. Najboljša ilustracija te demokratičnosti je vest, ki jo prinaša »Arbeiter Zeitung« od srede na prvem mestu. Ta vest se glasi: »Cenzura proti parlamentu. Objavo sledečih govorov z današnje seje poslanske zbornice je prepovedala cenzura: Govore poslancev Baxe, Benkoviča, Lasockega, Liebermanna, Rudolfa Müllerja, Lingaliewicza. Vsi ti govori se smejo objaviti le po močno potvorjenem »poročilu« državnozborske korespondence. Sledečih interpelacij se pa sploh ne sme objaviti: Interpelacija Franca Soukupa glede izplačevanja vzdrževalnine družinam črnovojnikom, osumljenih dezertacije; interpelacija drja Korošca o trpinčenju vojakov pri brzojavnem polku Lilienfeld; interpelacija drja Korošca o brutalnem postopanju s prebivalstvom v okpuiranem italijanskem ozemlju.«

— **O jugoslovanskem vprašanju** razpravlja glasilo nemške socialno demokratične manjšine. V članku spominja na spomenico socialno demokratične stranke iz Hrvatske in Bosne. Spomenica vsebuje ostre napade na avstro-ogrsko vlado in na avstrijske in madjarske socialiste. Spomenica, ki jo navaja članka, pravi: »Naši avstrijsko-ogrski sodrugi poznajo dobro bedni položaj Jugoslovanov, zlasti še bedni položaj jugoslovanskega proletariata. Zato ne moremo razumeti trditev avstrijsko-ogrskih sodrugov v njihovi spomenici, da ščiti avstro-ogrska politika Jugoslovane. Enostavno je nepojmljivo, kako se more nazivati postopanje avstro-ogrske vlade politiko zaščite malih narodov.«

— **Zakon za pomožne vojne službe.** Na zadnji seji načelnikov državnozborskih strank je poslanec Stanek urgiral poročilo brambnega odseka o cesarski naredbi glede razširjenja črnovojniške obveznosti na 43 do 50 let stare moške osebe, omenjajoč, da dne 21. marca poteče termin štirih tednov, ki je bil določen za predložitev poročila. Poslanec Seitz je pripomnil, da je ministrski predsednik obljubil, da namesto cesarske naredbe pred potekom termina predloži načrt zakona za pomožno vojaško službo. Dr. pl. Seidler je izjavil, da bo dotični zakonski načrt pravočasno predložil zbornici ter je izrazil željo, naj se o načrtu razpravlja še pred velikonočnimi počitnicami.

— **Trutnovsko vprašanje.** Na seji stranke nemških radikalcev je pretečeno nedeljo poslanec Wolf izjavil, da poročilo o preklicu obljube ministrskega predsednika dr. Seidlerja glede ustanovitve okrožnega sodišča v Trutnovu, ne odgovarja resnici.

— **Iz Poljskega kluba.** Na plenarni seji poljskega državnozborskega kluba je predvčerajšnjem začasni načelnik Kedzior poročal o konferenci z brambnim ministrom v zadevi odpustitve starejših črnovojniških letnikov. Poljskim članom brambnega odseka se je prepustila popolna svoboda glede postopanja v tem odseku. Članom ustavnega odseka se je naročilo, naj glasujejo proti ustanovitvi zdravstvenega odbora, ker bi nova organizacija omejevala kompetenco deželnih oblasti.

— **Gospodarska vojna proti Nemčiji.** »Manchester Guardian« piše v uvodnem članku sledeče: Gospodarsko stališče aliirancev je njihova najmočnejša opora pri sklepanju miru. Ko je bil sprejel Hertling Wilsonove mirovne pogoje, da mora biti zagotovljena gospodarska svoboda vseh narodov, ga je spomnil Wilson na to, da je ta pogoj le eden izmed štirinajstih. Nekateri izmed štirinajstih pogojev so po volji Nemcem, drugi aliirancem. Wilson pa sporoča, da tvorijo pogoji celoto. V velikih obrisih predstavljajo ravnovesje med politično svobodo in opustitvijo militarizma na eni strani, in med splošno gospodarsko svobodo na drugi strani. Nemci žele le drugo, a prvega ne privoščijo nikomur. Asquith je bil izrazil to s »solidarnostjo ameriških pogojev«. Tukaj je začetek modrosti resno premišljevanje o vprašanju: Ali želi Nemčija po vojni trgovino z aliiranci? Ako jo želi, tedaj mora opustiti osvojitve in militarizem. Ali postavlja Nemčija militarizem in osvojitve nad trajno blagostanje? Če je tako, tedaj se bodo ustavljali aliiranci do konca in ne bodo obnovili gospodarskih odnošajev prej, dokler se ne izpremeni naziranje v Nemčiji.

— **Sprava med Nemci in Poljaki?** »Berliner Tageblatt« piše: Ko je bil obiskal pretečeni teden varšavski generalni guverner pl. Beseler rajhskanclerja v Berlinu, so bili oznanjevali »nemško-poljsko spravno akcijo.« Vodilni organ poljskih aktivistov, varšavski »Kurier Polski«, potrjuje v danes semkaj došli številki to naznanilo in izrecno izjavlja ‚da pride v najkrajšem času rešitev poljskega vprašanja.« Varšavski list »Godzina Polski« pa piše v uvodnem članku: »Za nas je brestovski mir konec sanj o mogočni Poljski. Krvavo žaloigro smo opazovali od daleč skoraj štiri leta in smo si dopovedovali, da je opazovanje spretna politična igra. V resnici pa je bilo slabo posnemanje politike, igra, ki nam je škodovala. Izgubili smo blago in čas. Sedaj se moramo obvarovati tega, da ne izgubimo vero sami v se. Samo en izhod je iz tega strašnega položaja: Zveza s sosedi na realnopolitični podlagi »dam, da daš.« Konvencija z enim sosedom, zvezna pogodba z drugim, to je sedaj naloga poljske politike. Energična rešilna akcija za Holm je potrebna. Le regentski svet jo lehko vodi. Od smeri, ki jo bo dal regentski svet novi vladi in od edinosti bodočega kabineta, je večji del odvisna usoda Poljske.

— **Povratek ruskih vojnih ujetnikov.** Odkar je sklenjen mir z Rusijo, se vračajo ruski vojni ujetniki, ki se nahajajo v naši državi, v določenih oddelkih v svojo domovino. V smislu odredbe vojnega ministrstva se vrnejo najprej oni Rusi, ki so zaposleni pri privatnih strankah in končno oni, ki so zaposleni v rudokopih. Določeno je tudi, da oni Rusi, ki žele ostati v naših krajih, lahko to store brez kake ovire, samo zglasiti se morajo pri pristojni oblasti.

— **Irska zahteva samostojnost.** Voditelj irske stranke sinnfeinerjev, De Walera, je izjavil: V tej svetovni krizi izjavlja stranka sinnfeinerjev pred celim svetom, da se irsko ljudstvo zamore zadovoljiti le s popolno ločitvijo od Anglije. Wilson je proglasil pravico samoodločevanja vseh narodov, a dokler Irska svoje svobode zopet ne doseže, ne bo mogel dokazati Wilson, da je Amerika v interesu malih narodov šla v vojno. Irska se zanaša na Ameriko.

— **Balfour o romunskem miru.** V angleški spodnji zbornici je interpeliral poslanec King, da-li je Romunija s centralnimi državami sklenila mir in da-li je Romunija obvestila zaveznike o pogojih miru. Minister Balfour je odgovoril: Kakor sem obveščen, je mir med Romunijo in centralnimi državami začasno sklenjen, ni pa še ratificiran. Vlada je bila o pogojih obveščena, preden jih je Romunija sprejela. Kar se tiče zadnjega vprašanja, morem reči, da vlada goji žive simpatije za Romunijo. Spričo strašnega položaja, v katerega je prišla, je naša dolžnost in bo tudi cilj našega delovanja, da se na mirovni konferenci izvrši revizija naloženih ji krutih pogojev.

= **Novi rumunski minister za zunanje stvari** in dosedanji rumunski poslanik v Londonu dr. Mischu se je izrazil zastopniku brzojavne kompanije, da pričakuje vsak dan, da nastopi svojo pot skozi Avstrijo v Rumunijo. Zaradi obstoječih razmer se v tem trenutku ne more izraziti o velikih še nerešenih problemih, upa pa, da dobre, stare razmere med monarhijo in Rumunijo zopet obnove.

— **Breški mir in podaljšanje vojne.** Angleški tajnik urada za prehrano je rekel na nekem delavskem shodu v Westhamu, da je sklenjen mir lahko že jutri, ampak mir ob nemških pogojih. Vprašal pa je angleške delavce, če so pripravljeni pokoriti se takim pogojem, karšne so bili primorani sprejeti Rusi. Ako delavstvo teh pogojev ne sprejme, se mora vojna nadaljevati, dokler Nemčija ne odneha. Angleška demokracija je podala roko nemški demokraciji, ta pa jo je odbila. Delavci hočejo, da se vojna konča. Delavci pa nočejo, da se sprejme mir pod enostranskimi nemškimi pogoji. Angleško delavstvo je takoj pripravljeno pogajati se, toda preden se pogajanja prično, si morajo biti svesti, da resnično obstoji sprejemljiva podlaga za pogajanja.

— **Ruska komunistična stranka.** Kongres boljševiške stranke je sklenil spremeniti strankino ime. Imenuje naj se ruska komunistična stranka. Stranka je spremenila tudi svoj program v tem zmislu, da je dobila internacionalen značaj. Prizadevala se bo, povsod ustanavljati republike, ki naj jih vladajo sovjeti, uvesti diktature proletarijata in izpodriniti buržoazijo. Končno je kongres sklenil z veliko večino ratificirati breško mirovno pogodbo.

— **Nevtralnost Švice.** Pri posvetovanjih narodnega sveta o poročilih, ki se tičejo nevtralnosti, je poročal poročevalec Cerrer (St. Gallen) o gospodarskih pogodbah, ki jih je sklenila Švica z aliranci in centralnima državama. Obžaloval pa je način pisanja inozemskega časopisja, pri čemer izžovejo ukrepi ene zvezne skupine takoj protiukrepe druge. Zvezni svetnik Schulthes je poudarjal pri razpravi o raznih gospodarskih pogodbah, nadvse težavni položaj Švice, ki se nahaja med kladivom in nakovalom, ker je izpostavljena neštevilnim zahtevam od obeh strani, ki pa si medsebojno nasprotujejo. Razpravljal je o valutnem kreditu za Nemčijo in Francijo ter omenil, da se pravkar vrše pogajanja za tak kredit z Anglijo. Istočasno se vrše pogajanja z aliiranci z ozirom na izvoz nekaterih bombažnih izdelkov v centralni državi. Končno je govornik poudarjal, da želi ostati Švica, ki je odvisna od prijateljske dobrohotnosti obeh zveznih skupin, lojalna in odkrita, kakor doslej napram obema skupinama.

Delavni čas in delavske mezde po vojne.

Znani narodno gospodarski znanstvenik Hujo Brentano je predaval v nedeljo v Berlinu o delavnem času in delavskih mezdah po vojni. Iz njegovega zanimivega predavanja podajemo sledeče:

Kakor je resnično, da so se med vojno znatno povišale delavske mezde, vendar se to dejstvo preveč posplošuje in precenjuje. Tako so se na primer v dortmundskem industrijskem okrožju povišale mezde od 1913. leta do 1917. leta za 57 odstotkov, kar pa ne pomenja nikake izravnave v razmerju z draginjo. Resnica je, da životarijo najširši delavski krogi v največjem pomanjkanju. K temu prihaja še to, da se je enako zvišal delovni čas in da je zakonodaja za varstvo delavčevega življenja popolnoma odrekla. Konec vojne mora v tem prinesti brezpogojno novo ureditev.

Mnogo je takih, ki hočejo po končani vojni kratkomalo znižati mezde, a o delovnem času molče. Vojna je uničila neizmerno veliko vsoto vrednot. Dvignemo se lehko z varčljivim, vztrajnim in smotrenim gospodarstvom. Znižanje mezd bi izzvalo boje in stavke, kar bi slabo vplivalo na gospodarsko življenje. Narodno gospodarski učenjaki iz 17. in 18. stoletja so bili mnenja, da se doseže velik uspeh dela le z nizkimi mezdami in dolgim delovnim časom. Temu merkantilističnemu naziranju so postavili pozneje drugo nasproti, ki ga je najprej zastopal Adam Smith. To naziranje je zagovarjalo visoke mezde in dober oddih po kratkem delovnem času, od teh dveh uredb so pričakovali dobre delovne uspehe. Praktični poizkusi so tudi dokazali pravilnost te zadnje trditve. Neki angleški narodno gospodarski znanstvenik je po praktičnih poizkusih nastavil geslo: Kratek delovni čas in visoka mezda sta enaka ceni produkciji, in nasprotno. Celo mož, kakršen je bil Jamp, o katerem ne more trditi nihče, da bi bil prijazen delavstvu, je rajše naročil delavce iz Berlina, ki so ga veljali po 4 marke na dan zato, ker je z njimi hitrejše gradil nego s pomerskimi delavci, ki so veljali na dan po 1 marko 50 pfenigov. Pri Zeissu v Jeni so ugotovili, da je narastel zaslužek na uro ob uri zpremenjenem akordnem plačilu in ob znižanju delovnega časa od 9 na 8 ur in od 61.9 pfenigov na 71.9, a intenziteta dela je narasla od 100 na 116.2.

Delavec in mehanizem, marveč organizem, uspeh njegovega dela je odvisen od telesnih in duševnih pogojev, ki jih ni mogoče primerjati z mehaničnimi pogoji stroja. Če se zahteva od človeka toliko delovne energije, da je ne more vsak dan sproti nadomestiti, tedaj nastopi utrujenost, končno se izčrpa, in pri trajnem prenaporu propade.

Lehko se pa potegne tudi druga meja, da ima namreč predolg odmor med delovnim časom za posledico to, da se izgubi vajo. Zastopniki tega naziranja se sklicujejo na izkustva na vzhodu in v orientu. Ta trditev bi bila pravilna, če bi se opirala na tako nizke življenske zahteve, kakršnih evropski delavec nič več ne pozna. Sedanji delavec je v takem ozračju delovanja, ki ga drži v vedni napetosti, zlasti velikomestni delavec je v takem položaju, ta uporablja svoj prosti čas tudi koristnejše nego delavec v provinci.

Dalje je dokazoval Brentano, da so visoke mezde in kratek delovni čas temelji tehničnega napredka in smotrenega obratovanja. Taylorjev sistem pa zavračajo delavci popolnoma upravičeno kot roparski sistem njihovega življenja. Propadlo Evropo je mogoče dvigniti le z ekonomijo ljudi. Neobhodno potrebni prvi korak k temu je, da se določijo mezde in delovni čas in se zagotovi blagostanje delavstva.

Dnevne beležke.

— **Kako kranjska deželna vlada plačuje svoje konfidente.** Poslanec dr. Korošec in tovariši so vložili na notranjega ministra naslednjo interpelacijo: C. kr. deželna vlada na Kranjskem vzdržuje od začetka vojne gosto omrežje konfidentov, ki ji dajejo zaupne informacije o dogodkih v deželi. Ti ljudje so že neštevilne osebe izpostavili najrazličnejšim preganjanjem in pri tem škodovali tudi državni avtoriteti, ker so se informacije redno izkazale kot popolnoma neutemeljene. Tako je znani renegat Pavich v. Plauental na Bledu pošiljal policiji vse mogoče stvari. Denunciral je prebivalstvo kot »skrivače«, intrigiral n. pr. tako dolgo in vztrajno tudi proti okrajnemu glavarju Župneku, dokler ga ni spravil iz Radovljice. Požuril se je, da vse, kar mu ni prijalo, sporoči posredovalnici na Jesenicah, sprejemal je obiske poizvedovalnih častnikov, ki so se informirali o prebivalstvu na Bledu, skratka, posrečilo se mu je, da je kraj pri lahkovernih oblasteh in zasebnikih očrnil kot »rusofilski«, s čimur je bil dosežen namen, da so na Bledu med vojno nastale neznosne razmere in da je politično osumljenje prineslo več Blejčanom neprijetnosti, škodo in preganjanja. Konfidente je treba plačati: Gospodu pl. Pavichu postavna množina moke ni zadostovala. Dobil je na odredbo deželne vlade posebej veliko množino moke, poleg tega še navadno kvoto. Kmalu nato je dobil naravnost od podružnice vojnoživnega zavoda v Ljubljani, in sicer večkrat, pšenico za seme, čeprav vsakdo ve, da pl. Pavich niti nima, niti ne obdeluje polja. Očividno od vlade ukazane protekcije pa s tem še ni bilo konec: Pri dobavah premoga je dobil na poseben ukaz deželne vlade g. pl. Pavich, čeprav je čisto sam, 500 kg, med tem ko so se cele družine morale zadovoljiti s kvečjemu 250 ali še manj kilogrami. Vprašamo c. kr. notranjega ministra: Ali je voljan te zlorabe ustaviti in tako strogo kaznovati, kakor se to godi z drugimi umrlivimi ljudmi. — Dunaj, 12. marca 1918. Podpisi.

— »**Slovenski Narod**« je v svojem članku z dne 7. t. m. priznal potrebo kompromisa med avstrijskimi narodi, ki ga je nekaj tednov prej preklinjal. To smo pribili v sredo v »Napreju«. Izvajali smo dalje, da so načela tega lista, ki zastopa interese Slov. demokratične stranke (prej narodnonapredna) delavstvu sovražna. Da je res tako, nam pričajo govori pomembnejših agitatorjev omenjene stranke, ki izjavljajo po shodih, da nova »demokratična« stranka izključuje vsak stik (tudi v narodnih vprašanjih) z razrednimi strankami. Ta pojem je sicer širok, ki pa obenem dokazuje, da se je nova stranka postavila sama na **razredno stališče meščanskih strank**, da varuje predpravice in hoče ovirati boj za enakopravnost, boj za izboljšanje delavskih socialnih razmer. Logično želi rešiti tudi narodno vprašanje v tem zmislu svoje politike. Citirali »Slovenskega Naroda« nismo. »Slov. Narod« zopet lovi besede; noče pa povedati, kako pravzaprav naj se reši važno vprašanje. In to naj bo resnost!?

— **Odbor za vojno in prehodno gospodarstvo.** Za člane glavnega odbora za vojno in prehodno gospodarstvo so bili za leto 1918 imenovani: Vladimir Remec v Ljubljani, Anton Bisiach v Gorici, I. Coretti v Trstu in dr. Bernhard Jente v Gradcu.

— **Podaljšanje vojaških dopustov.** Vojno ministrstvo razglaša v soglasju z ministrstvom za deželno brambo uradno: Svoječasno objavljeno 14-dnevno podaljšanje dopustov še nanaša na tiste osebe od armade na bojišču, katerih dopust je potekel 10. marca ali preje. Za tiste, katerih dopust poteče po 10. marcu, ta odredba ne velja.

— **Nastavljanje.** Piše nam delavska žena: V včerajšnjem »Napreju« pišete, da je treba nekaj ukreniti proti temu, ker se ljudje že ob 2., ob 3. itd. nastavljajo v vrste, da dobe košček mesa. Zdi se mi, da hočete reči: da naj se prepove nastavljati se po noči pred določeno jutranjo uro. Čutim, da hočete s tem le reči, da je treba nekaj ukreniti, da ne bo zdravje delavskih žena in otrok uničeno. Ali, verujte mi, prepovedati se ne da nastavljanje; saj se nihče rad ne nastavlja. Le tisti vstane zjutraj zgodaj in gre stat, kdor m o r a in si drugače pomagati ne more. Edina pomoč proti nastavljanju je po mojem mnenju: rajonirati in pa dovolj b l a g a preskrbeti. Samo rajonirati in blaga ne imeti dovoli — t o n e g r e! Tudi pri rajoni-

ranju, ako ni dovolj blaga, je treba nastavljanja, če hočeš dobiti blago. Bil bi na že skrajni čas, da se prepreči to ubijajoče nastavljanje.

— **O strašnem pomanjkanju,** ki ga trpe kmetiški delavci, gozdni delavci in bajtarji na kmetih, tožijo naši dopisniki. Kmečki župani se podpisujejo za jugoslovansko državo, ali ubogim delavskim družinam ne preskrbe ne moke, ne kaše in ne krompirja. Mali bajtarji stradajo. Gorje jim, če se pridejo pritožit na občino. Mati županja se prva obregne, češ: kaj pa ti spet nadlegueš? Ko uboga para pove, se mati razkoračijo: »hm, ni — vojska je. Potrpi, saj tudi jaz trpim«. Iz kuhinje pa se sliši cvrtje ... — Vabimo vse dopisnike, da nam natančno vse poročajo; rabimo to gradivo za zbirko, ki jo ob pravem času objavimo, da se bo vedelo: Kako in kaj.

— **Javen rudarski shod v Idriji,** ki se je vršil v nedeljo, 10. t. m. ob velikanski udeležbi je napravil naslednji sklep: Delavstvo c. kr. eraričnega rudnika v Idriji je zahtevalo v resoluciji z dne 30. septembra 1917, stavljeni c. kr. rudniškemu ravnateljstvu v Idriji med drugim tudi sledeče: a) povišanje temeljnih plač za c. kr. erar. rudniku spadajoče delavce naj stopi v veljavo s 1. januarjem 1918, ki mora znašati najmanj 125% poviška; b) premikanje iz nižjih v višje plačilne razrede naj se s 1. januarjem 1918 izvede natančno po službenih letih; c) uradništvo, ki se nastavlja pri c. kr. erar. rudniku v Idriji naj bo poleg nemščine zmožno tudi slovenskega jezika. Dodaten sklep shoda z dne 27. februarja 1918, da se draginjske doklade povišajo za 100%, dosedanje pa ostanejo nespremenjene. Odgovor c. kr. rud. ravnateljstva, na te zahteve na strani 18, razpravnega zapisnika z dne 23., 24., 26. in 27. januarja ter 18. februarja 1918 je negativen in se glasi: ad I. O regulaciji temeljnih plač se je (na zadevne vloge z dne, 30. septembra 1917 in 6. januarja 1918) lokalnemu delavskemu odboru s popisom sedanjih izrednih razmer stališče rudniškega ravnateljstva že dvakrat pismeno naznanilo. Pripominja se še, da bi uradniki, poduradniki in drugi državni funkcionarji s stalnimi dohodki tudi lahko stavili zahteve za uredbo njih aktivnih in penzijskih dohodkov, to pa z ozirom na sedanje po vojnem stanju ustvarjene razmere in z njimi zvezano izpreminjevanje denarne vrednosti, smatrajo vsaj kot času primerno. Enaka temu odgovoru je tudi rešitev c. kr. ministrstva za javna dela z dne 22. januarja 1918, št. 147213-XVIIa od 1917. Ker je iz vsega tega razvidno, da c. kr. rud. ravnateljstvo odnosno c. kr. ministrstvo za javna dela nista hotela tem opravičenim zahtevam delavstvu ugoditi, pooblašča na shodu dne 10. marca 1918 zbrano delavstvo eraričnega rudnika v Idriji tovariše Antona Klemenčiča, Bernarda Jazbarja in Ivana Vidmarja, da takoj vložé v tem zmislu v imenu delavstva pritožbo na pritožbeno komisijo III v Ljubljani ter zastopajo v tožbi delavstvo do končne rešitve. Shod se je vršil povsem stvarno in mirno. Govorila sta v glavnem Bajt in Straus. Debate so se udeležili: Treven, Jurman, Šinkovec in Pivk. Od nasprotnikov pa Kogej, ki je smatral za taktično napako naše organizacije to, ker se resolucije pošiljajo rudn. ravnateljstvu namesto poslancu Gostinčarju. Ko se je primerno poučilo zborovlce, je predsednik Brus zaključil shod.

— **Iz Tržiča.** Večkrat sem že nameraval kaj napisati iz našega kraja, ali enkrat ni časa drugič je roka utrujena. Preden pa se delavski človek loti peresa, saj veste, to ni tako hitro kot pri onih, ki je to njih posel. — Kako je pri nas? Hudo je, zelo hudo! To, kar se dobi od aprovizacije je veliko premalo. Priznati moramo, da je »Vojna Zveza« v kratkem času svojega obstanka prav veliko storila za nas tukaj. Škoda le, da se ni vsaj pol leta poprej ustanovila, da bi danes gotovo že v vsakem oziru dobro delovala. Tako pa so tu pa tam pomanjkljivosti, ki se skušajo, v kolikor je to mogoče, odpraviti. Nerodno je, ker Tržič na vse to ni bil pripravljen. Tukajšnja podružnica »Konz. društva za Ljubljano in okolico« je dolgo let organizirala nanše delavstvo; pred vojno nas je bilo komaj 100 družin — danes pa nad 450! Vsakdo ve, da je mnogo več dela, če hočemo 450 družin preskrbljevati, jih postreči, zadovoljiti kot — 100. Vojna nam je tudi vzela moža, ki je bil jako vesten zadrugar — to je poslovodja konz. društva; s. Fran Režek je namreč padel kot črnovojnik na laškem bojišču. Pozna se, da ga ni. Pa tudi izguba sodrugov Jazbeca, Bukovnika in drugih, ki so deloma pri vojakih, deloma jih ne bo več — občutimo hudo. Danes bi bilo jako treba prav razsodnih sodrugov, žal, pa jih je vedno manj doma. Žene pa stokajo pod bremeni današnjega časa. Pred vojno gospodinjiti, to ni bilo tako hudo. Danes pa je umetnost, kaj naj se dene v lonec. Na žene je vojna hudo, zelo hudo pritisnila. Ali se je čuditi, da prihaja obup, nevolja in ono razpoloženje, ko človek izgubi veselje in voljo do dela?! — Organizacije v Tržiču niso bile nikoli trdne. K soc. dem. stranki es nas je priglašalo pri volitvah prav veliko. Voliti so šli — ali za to, da bi si v strokovnih organizacijah in na političnem polju ustvarli trdno zaslombo, do tega še nismo prišli. Napaka je, ker premalo beremo. V naše kraje (tu mislim Tržič, Križe, Kovor, Sv. Ana itd.) prihaja vse premalo listov. Mislim, da bi bilo kmalu drugače, če bi delavci več brali. Vsak zaveden možakar oziroma žena bi morala imeti »Naprej« če ga eden ne zmore, naj bi ga naročila dva skupaj — stavim glavo, da bi kmalu bilo boljše, ker bi iz »Napreja« spoznali, da je za delavstvo edina pomoč — samopomoč, **organizacija delavskega ljudstva.** Ako bi pa »Napreja« ne mogli kateri naročiti, pa naj bi vzeli »Delavca«, ki pride vsak teden enkrat in prinese prav veliko zanimivega. — Zaslužki pri nas so res slabi. Tovarnarji bogate in se jim dobro godi, kot doslej nikoli. Vojna je bila zanje več ali manj blagoslov. Delavci smo pa reveži. Tisti, ki delamo v podjetju pod vojnodajatveno postavo, se ne upamo niti pritožiti zaradi prenizkih mezd. Saj veste — »einrückend machen«, to je strah, pred katerim celo žegen ne pomaga. Človek raje spi doma lačen, kot drugod tudi — lačen. Vendar se bo nekaj moralo ukreniti, drugače bo joj, trikrat joj. Delavstvo bo moralo stopiti na noge ter si reči: brez organizacije — se pravi: brez sredstev, brez opore. Kličem delavcem zato: premišljujmo svoj položaj, postanimo delavci, ki se zavedajo današnje dobe. Na delo, dokler še moremo! — Drugič kaj več.

— **Jutri v soboto,** ob 7. zvečer se bo vršil v društvenih prostorih, Šelenburgova ulica 6, II. nadstr. drugi diskucijski večer z važnim dnevnim redom.

— **Rudarski shod v Trbovljah** se bo vršil prihodnjo nedeljo ob 3. popoldne v Delavskem Domu. Na shodu bo poročal sodr. Petejan iz Ljubljane.

— **Tržaška pošta.** Poslali smo pismo na naslov: »Tržaške delavske zadruge v Trstu — Via S. Francesco d'Assisi«. Dobili smo pismo nazaj s pripombo: »Ne obstoi več«. — Kaj je v Avstriji nemogoče!! V Trstu pa pošta adresetu s slovenskim naslovom pisma ne dostavi?

— **Iz Podkloštra na Koroškem.** Kakor drugod, tako je tudi pri nas pomanjkanje mesa, katerega delavstvo obenem ob pomanjkanju moke zelo občuti. Mnogo delavskih družin po cel teden ne vidi mesa, na mizo prihaja vsak dan le nekaj krompirja. Kljub splošnemu pomanjkanju po vsej deželi pa to krajevno pomanjkanje mesa ne bi bilo toliko, ko bi tukajšnji mesar Z. pri prodaji ne delal navzgor protekcije v škodo revnejšega prebivalstva. Še preden odpre mesnico, spravi del mesa za boljše ljudi. To potem roma kar na kilograme pri takozvanih zadnjih vratih iz mesnice. Ako kaka boljša gospodična predolgo spi, tedaj se ji takoj izroči, kadar se le prikaže. Revnejše žene pa morajo doma zapreti svoje otroke, da se morejo nastaviti. Je-li delavci, če sploh pridejo opoldne h kosilu, dobe v pravem času isto, za to se presneto malo brigata gospod mesar in njegova gospa; glavna stvar zanja je, da imajo boljši kaj jesti. Ako se kaka delavska žena predrzne nastopiti proti takemu postopanju, tedaj se ji lahko pripeti, da se ji zagrozi, da se jo »ven vrže«. Delavske žene tudi z ozirom na pomanjkanje mesa ne dobe toliko mesa, kolikor ga zahtevajo. Čudno je to, da le delavske žene ne dobe mesa, kolikor ga potrebujejo. Ker je g. Z. oproščen vojaščine, se ga dovoljuje delavstvo vprašati, jeli oproščen za to protekcijo. Meso tudi vedno pošilja v Trbiž. Ako ta protekcija ne preneha, bomo prihodnjič objavili imena protežirancev. Gospo Z. pa delavstvo opominja, da se brzda v svojih izrazih in psovanjih. Delavstvo se pa naproša, da, kakor hitro se pripete take nečuvenosti, poroča svojim zaupnikom, ki bodo ukrenili potrebne korake.

— **Kila masti = 50 kron!** V nemških listih je bilo priobčeno poročilo o seji aprovizačne komisije v Beljaku z dne 7. marca. Sklenilo se je v tej seji kupiti mast po 46 K in slanino po 39 K. Če se sedaj računa vožnja z Ogrske do Beljaka in kalo, ki nastane, bodo v Beljaku imeli mast po **50 K** ... — V Ljubljani imamo že olje po 47 oz. celo po 52 K. Mast bo veljala tudi precej nad — **40 kron.** Kdo naj še kupuje razen vojnih dobičkarjev?!

Vojna.

Dunaj, 14. marca. (Kor. ur.) Uradno se razglaša: Vzhod. Rumuni so sedaj izpraznili zadnji od rumunskih čet še zasedeni ozki kos avstro-ogrskega ozemlja. Vzhod monarhije je po tri in pol leta težkega vojnega bremena zopet popolnoma prost. Odesa je včeraj popoldne prišla v roke našim zaveznikom. Dočim so nemški bataljoni prodirali od zapada, so avstro-ogrske čete pod poveljstvom generala pl. Seidela preko tovornega kolodvora vkorakale v mesto. Italijanska fronta. Italijanske skalnate pozicije na južnem pobočju Pasubia smo včeraj razstrelili. Uspeh naših min je bil ogromen. Naše čete so zasedle ruševine. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 14. marca. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Zapadno bojišče. Sovražna artilerija je v posameznih odsekih med Lyso in Scarpo, na obeh straneh Moze in v Sundgauu živahno delovala. Tudi na ostali fronti živahen motilni ogenj. Manjši infanterijski spopadi v predpolju pozicij. V zračnem boju smo včeraj sestrelili 17 sovražnih letal in 3 privezne balone. Izmed sovražne flotilje, ki je letela proti Freiburgu, so bila 3 letala na fronti sestreljena. Vzhod. V sporazumu z rumunsko vlado od Braile preko Galaca in Bendera proti Odesi prodirajoče nemške čete so vkorakale včeraj popoldne v Odeso. Od Žmerinke sem so jim sledile avstro-ogrske čete. Z ostalih bojišč nič novega. — Ludendorff.

Državni zbor.

Na Dunaju, 14. marca.

Danes je razpravljala poslanska zbornica o poročilu brambnega odseka glede povišanja pristojbin moštvu. Poročevalec je bil sodrug Leuthner; dejal je, da so ostale pristojbine moštvu med vojno neizpremenjene. Opozarja na veliko razliko med pristojbinami, ki jih dobiva moštvo in subalterni častniki in na veliko višje pristojbine vojaštva v Nemčiji. Prosi zbornico naj sprejme tozadevno resolucijo brambnega odseka. Minister za deželno brambo Czapp poroča, da se vrše pogajanja glede povišanja pristojbin moštvu. Obljubi, da zastavi vse svoje sile, da se doseže to povišanje. Vendar je pa treba pomisliti to, da gre vsako povišanje takoj v miljone spričo visokega števila moštva in da moštvu ob tej izredni draginji tudi ni mnogo pomagano z relativno visokim povišanjem. — Poslanec Nemec (češki socialni demokrat) se pritožuje nad zapostavljanjem Čehov v armadi. — Poslanec Pogačnik opozarja na to, da si je pridobilo moštvo v vojni največje zasluge in da mora dobiti zato tudi največje pravice. — Socialni demokrat Forstner opozarja na to, kako slabo je preskrbljeno moštvo v zaledju z živili in stanovanji. — Sprejeti so bili predlogi in resolucije brambnega odseka.

Nato sledi poročilo finančnega odseka — poročevalec Steinwender — glede izpremembe nekaterih določil rentnega davka in glede vojnih doklad k direktnim davkom za leto 1918/19. Za poročevalcem je govoril finančni minster Wimmer, ki je izjavil, da je nemogoče pokriti z direktnimi davki vse zahteve države **in zato bo treba vse indirektne davke znatno povišati.** Povedal je tudi, da se razpiše v maju novo vojno posojilo. — Predlagani zakonski načrt je bil nato sprejet. Potem razpravlja zbornica še o poročilu finančnega odseka, da se razširi vojni davek na višje dohodke in zneske tudi za leto 1918. Zakonski načrt je bil nato sprejet.

Prihodnja seja jutri.

Zadnje vesti.

Odpust treh najstarejših črnovojniških letnikov.

Dunaj, 14. marca. Cesar je izdal včeraj naslednji ukaz: Ukazujem, da se k letnikom 1867, 1868 in 1869 spadajoče, za črnovojniško službo določene osebe ter v letih 1867, 1868 in 1869 rojeni pripadniki za črnovojniško službo zavezanih korporacij, kakor tudi one osebe teh letnikov, ki so potom prostovljne asentacije vstopile v skupno vojsko, vojno mornarico ali deželno brambo za dobo vojne, če same ne prosijo za to, da ostanejo še nadalje v aktivni vojni službi, izvzemši gažiste v pokoju in v razmerju i. s., takoj odpuste kakor sledi: 1. označeni pripadniki letnika 1867 počenši s 15. marcem do končnega termina konec maja 1918; 2. pripadniki letnika 1868 počenši s 1. junijem do končnega termina 15. septembra 1918; 3. pripadniki letnika 1869 počenši s 15. septembrom do končnega termina 31. decembra 1918.

Parlamentarne počitnice.

Dunaj, 14. marca Parlamentarne počitnice se najbrže še ne bodo pričele v soboto, trajale pa bodo do konca aprila.

Hindenburg in Ludendorff o vojnem položaju.

Köln, 14. marca. Ludendorff in Hindenburg sta v glavnem stanu v ožjem krogu govorila o vojnem položaju. Glede vzhoda je izjavil Hindenburg: Obmejne države vise same za-se v zraku; pridružiti se morajo močnim, urejenim državam. Geografično je to Nemčija. Z deli, ki so se ločili od Rusije, smo morali skleniti mir, ker ne moremo čakati, da se zopet združijo v veliko državo. Nam bi bilo prav — je izjavil Ludendorff — če bi se nam ne bilo treba brigati za Rusijo. Vse tvorditve glede dalekosežnih načrtov so nezmiselne. Zadržanje nekaterih delov vzhodno morske

mornarice pač vzbuja našo pozornost. Na zapadu smo sedaj močnejši kakor sovražnik, močnejši glede moštva, materiala, zračnih vojnih sil, plina; vsega, na kar se zanaša sovražnik, imamo pripravljenega v obilnejši meri. Če hoče sovražnik napasti, nam je tudi prav, in če noče miru, naj ima boj. Seveda bo to najstrašnejši boj cele vojne. Izvojevali si bomo z božjo pomočjo časten mir, nemški mir, ki ne bo mehak.

Zaupnica Ljenjinu.

Stockholm, 14. marca. »Morning Post« poroča iz Petrograda: Večina sovjetov je na moskovskem kongresu sovjetov predlagala zaupnico Ljenjinu. Predlog je bil sprejet s 780 glasovi proti 125 glasovom. — Trockij je imenovan za petrograškega guvernerja.

Kongres za ratifikacijo miru.

Haag, 14. marca. »Morning Post« poroča iz Petrograda, da ostane Trockij v Petrogradu, Ljenjin pa gre v Moskvo, da se udeleži kongresa zastopnikov vojaštva, delavstva in kozakov, ki se danes otvori, da sklepa o ratifikaciji miru, sklenjenega v Brestu Litovskem. Glasovanje o vojnih pogojih in ratifikaciji miru se vrši dne 17. marca.

Vladna kriza na Japonskem.

London, 41. marca. »Times« poročajo iz Tokia, da so mednarodne zadeve trenotno podrejene notranjepolitičnim vprašanjem, ker je vlada zapletena v strankarske intrige. Pričakuje se neposredno odstop kabineta.

Aprovizacija.

Špeh za VI. okraj štev. 251 do 550. Stranke VI. okraja z nakazili za mast štev. 251 do 550 prejmejo špeh v petek, dne 15. t .m. popoldne na Poljanski cesti št. 15, in sicer od 4 do 5. Vsaka oseba dobi četrt kilograma. Kilogram stane 28 kron. Špeh je ogrski. Stranke odločno opozarjamo, naj po 5. uri več ne prihajajo po špeh. Kdor zamudi določeno uro, ne prejme špeha.

— **Popravek.** Zadnji stavek v notici »Demokracija« se ima glasiti tako-le: »Da socialno demokratične stranke oni list, ki ga izdaja družba, koje tajnik je znani agitator pokojne N. D. O. — ne bo blagohotno presojal, je jasno in s tem je povedano vse«. — Tudi včerajšnji popravek v tem pogledu je tiskarski škrat pokvaril. Moramo pa to pribiti, ker je prvotno notico ponatisnil tudi »Slov. Narod« z napako vred, ki je sicer jasna, kajti mi ne bomo presojali »Demokracije« ne tako in ne drugače, saj vemo, zakaj so jo gospodje ustanovili in kakšen namen ima. — V notici včeraj pod naslovom »Člani Vojne Zveze«, mora biti mesto v »februarju« — v **marcu**, kar je vsakdo že gotovo sam popravil.

Listnica uredništva.

Gorenjski — Jesenice. Čemu anonimno? Ako želite od uredništva kaj zvedeti, tedaj napišite: kdo ste. — **Peter K.** — Jesenice. »Vojna Zveza« le razdeljuje blago po navodilu Vojnoživitnega zavoda in c. kr. dež. vlade. Za februar je c. kr. vlada določila: za premogarje 300 gr. moke na dan, za industrijske delavce 250 gr. — za ostale člane Vojne Zveze, ki niso v industriji pa za cel mesec le tri kile. »Vojna Zveza« je zahtevala da se vsem enako da, ali ni imela uspeha. — **Janez U v J.** Po našem mnenju nimate prav. Priložnostno se oglasite v uredništvu. — **M. N.** Imate prav! Edino z organizacijo. Drugo so vse besede, ki so po ceni.

Agitirajte za „Naprej“! Pošiljajte ga vojakom!

Razno.

* **Zaloga sukanca pri mladem navijalcu cen.** Na Dunaju so zaprli komaj devetnajstletnega prodajalca Salema Sprunga, v čegar stanovanju so našli 3552 zvitkov sukanca in perila v vrednosti 10.000 kron.

* **Nova tovarna za lokomotive.** Ogrska vlada je sklenila, da ustanovi za ogrske državne železnice v Tyrnovi veliko tovarno za izdelovanje lokomotiv. Ustanovni stroški tovarne bodo znašali 30 miljonov kron.

* **Oproščeni petelin.** V Olagu v pusterski dolini je te dni neka kmetica ovadila orožnikom, da so ji bile po noči od neznanih tatov ukradene vse kokoši, le petelin je še ostal v kurniku. Okolo vratu pa je imel privezan listek s pripomnjo: »Začasno oproščen.«

* **Tajinstven glavni dobitek.** Budimpeštanska policija se peča s tajinstveno zadevo nekega glavnega dobitka. Učitelj godbe na lugoškem rumunskem duhovskem gimnaziju Avrelij Popovici je napravil skupno z ravnateljem rumunske banke »Popurul« Valerijem Giurginom ovadbo, da je bila v njegovi sobi hotela »Metropole« ponoči ukradena obligacijska srečka ogrske hipotečne banke. Ta srečka štev. 2872 je zadela leta 1914. milijon kron. Oba sta prišla iz Budimpešte in si najela ob enajstih ponoči sobo. Učitelj godbe se je prebudil ob petih in opazil, da so bila sobna vrata odprta in da je zmanjkala iz njegove denarnice srečka. Vsi njegovi dokumenti, celo 3000 kron gotovine pa so bili v denarnici nedotaknjeni. Ravnatelj Popovici je pripovedoval, da je šele pred nekaj dnevi odkril, da je njegova srečka, ki je bila shranjena v banki »Poporul«, zadela dobitek, zakaj prej je imel v svojih beležkah pomotoma vpisano napačno številko. To je sporočil tudi lugoškemu dr. Francinu, ki mu je nasvetoval, naj se tozadevno obrne do kraljevskega notarja, ki je dokumentarično potrdil, da mu je Popovici pokazal srečko štev. 2872. S to srečko in z dokumenti notarja se je tedaj podal, v spremstvu bančnega ravnatelja, v Budimpešto. Policija domneva, da je prišla na sled skrivnostnemu slučaju, zakaj ravnatelj hipotečne banke dr. pl. Neumann trdi, da je bila imenovana srečk po izkazilu bančnih knjig prodana v Pariz. Že večkrat se je poizkušalo, vnovčiti ta glavni dobitek, pa se pravi lastnik te srečke dosedaj še ni zglasil.

* **Srečka, ki je zadela en miljon kron, je izginila.** Budimpeštanska policija ima mnogo dela, da izsledi tatu, ki je ukradel srečko z zadetkom 1 miljona. Profesor Avrel Popovics in bančni ravnatelj Valerian Giurgiu, oba iz Hugosa, sta prišla v ponedeljek zvečer v Budimpešto. Najela sta v hotelu »Metropol« sobo. Prihodnji dan sta hotela dvigniti denar na zadeto hipotečno srečko. Zjutraj sta pa zapazila, da je izginila srečka iz torbe. Doslej še niso prišli storilcem na sled.

* **Pismo vijudnega tatu.** Na budimpeštanskem županstvu se je te dni oglasil nagyranski dekan dr. Aldor, ki je povedal, da mu je bil med vožnjo iz Raba v Budimpešto v kupeju prvega razreda, ko je spal, ukraden kožuh v vrednosti 5000 K. Namesto kožuha je našel pisemce z nagovorom »prečastiti«, kjer se mu sporoča, da dobi zastavljalni listek kožuha pri županstvu. Prečastiti naj bi, tako konča pisanje, odpustil tatu, ker itak pride v pekel. V trenutku, ko razklada dekan policijskemu uradniku svojo bol, vstopi pismonoša, ki preda priporočeno ekspresno pismo z napisom »prečastiti«. V pismu se je našel zastavljalni listek, glaseč se na 2000 K. Dekan se je odločil, da neznanega storilca ne ovadi, pač pa da reši svoj kožuh.

* **Sodišče v Berlinu obsodilo delavca.** Te dni se je vršila v Berlinu obravnava proti delavcu, ki je delal v tovarni za granate. Obtožen je bil veleizdaje. Delavec je družinski oče, star 45 let in je pripadal socialistični stranki. Ko se je vršila na Nemškem velika stavka, je vzpodbujal svoje tovariše v tovarni, naj se pridružijo stavki in vztrajajo do konca, da bo država prisiljena skleniti mir. Sodišče je potrdilo le soudeležitev zatoženca pri poskusu veleizdaje in ga obsodilo na eno leto ječe ter na izgubo državljanskih pravic za tri leta, vštevši h kazni tri mesece preiskovalnega zapora.

* **Nemški aneksionisti naj si vzamejo vzgled na Rusiji.** Caristična Rusija se je po računih prof. Brücknerja povečala od začetka vlade Petra I. do nastopa Nikolaja II. (od leta 1671. do leta 1894.) za 22,400.000 km². Vsako leto je torej vzrastla povprečno za dvakratno Bavarsko. Sedanji konec Rusije je lahko v pouk nemškim aneksijonistom, kajti kaže jim kam da lahko pripelje tak pohlep po novih deželah državo. — Carska Rusija se je v 18. in 19. stoletju bojevala 128 let; mir pa je bil 72 let. Vsakemu letu miru sta sledili dve vojni leti. Skupno je imela v teh letih Rusija 35 vojen, in izmed teh je v 22 slučajih sledila željam po aneksijah. Te vojne so razširile rusko carstvo za 12.000 km². Bivši ruski vojni minister Kuropatkin je že leta 1900. sporočil caru, da je bilo to razširjenje Rusije v zadnjih dveh stoletjih ji z vojaškega stališča v škodo, kajti v osvojenih deželah bivajo narodi, ki so napram Rusiji in tako tudi napram Nemčiji neprijateljsko navdahnjeni. Naj bo to v svarilo nemškim aneksijonistom!

* **Velika železniška nesreča.** Pri Saarbrücknu je na ondotni privatni železnici zapeljal vlak v tropo delavk, in so bile štiri usmrčene, tri pa težko ranjene.

* **Žrtve.** Agence Havas poroča iz Pariza z dne 12. marca: Včerajšnji letalski napad na Pariz je zahtevat 29 žrtev, 50 oseb je bilo ranjenih. V sredini mesta so našteli 5 mrtvih in 29 ranjencev. 66 oseb, večinoma žen in otrok, se je zadušilo v silovitem dreniu, ki je nastal, ko so bežali ljudje v prostore podzemske železnice. Bombe so priletele tudi na neko bolnišnico, kjer je bilo 6 oseb ubitih in 7 ranjenih.

* **Protislovje.** Nekemu vzhodno-švicarskemu listu poročajo: »Bral sem pred nekaj dnevi naslednji hišni rek:

V Jezusa imenu vstopi
in boš nam dobrošel ti:
če revež si al' bogataš
enako te bomo sprejeli.

Pod tem pa je bilo napisano z velikimi črkami:

Beračiti in prosjačiti prepovedano«.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Josip Petejan.
Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani

MOJZES ALI DARVIN?
SOLSKO VPRAŠANJE
SPISAL DR. A. DODEL
CENA 70 VINARJEV
DOBI SE V ZALOŽBI „NAPREJA“
:-: V LJUBLJANI :-:

Splošno kreditno društvo v Ljubljani
r. z. z o. z.
sprejme dobroizvežbanega
uradnika ozir. uradnico.
Plača po dogovoru. — Opremljene prošnje je vložiti do 25. marca na upravni svet.

Za trajno delo iščemo
kamnolomce in brusače.
Gersheimova tov. marmorja,
Gummern (Koroško).

— Deliniška glavnica —
K 10,000.000.
Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani.
Poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije.
Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. v Ljubljani) in Celju

Rezervni fondi okroglo
K 1,500.000.
Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira eračne dobave in dovoljuje — aprovizacijske kredite —